

2011, nieuwe stappen in het cAt-project

infokrant
cAt-project
februari
2011

↓ inhoud

2

Het cAt-project in 2011

3

DIGICAT toont wat er leeft in je buurt

4

Categorie A-afval van A tot Z

6

Nieuwe wet maakt realisatie cAt-project mogelijk

7

‘Unieke kans om een innovatief project van dichtbij te kunnen meemaken’

8

3XG: jouw gezondheid, onze zorg

Verder

- DIGICAT-filmmonteurs aan het woord
- Het beeldkwaliteitsplan, een eigen identiteit voor de bergingssite

→ edito

Beste lezer,

2011 kon voor NIRAS (Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen) niet beter beginnen. Het federaal parlement heeft eind 2010 een wet goedgekeurd die de realisatie van het volledige cAt-project mogelijk maakt. Die goedkeuring was een cruciale horde voor het verdere verloop van het project (p.6). Maar ook de komende maanden staan er ons nog een aantal belangrijke taken te wachten.

De veiligheid van de bergingsinstallatie blijft de grootste prioriteit. Het cAt-team werkt met man en macht aan een allesomvattend veiligheidsdossier, dat de basis zal vormen voor de nucleaire vergunning van de bergingsinstallatie. De veiligheid wordt verzekerd in alle fasen bij het beheer van het afval. U leest meer over de levenscyclus van categorie A-afval op pagina 4 en 5.

Ook de studie 3XG (ofwel: Gezondheid-Gemeenten-Geboorten) zal dit jaar op kruissnelheid komen. De voorgestelde werkwijze werd goedgekeurd door de wetenschappelijke commissie, en de onderzoekers zijn gestart met het samenstellen van een groep van tweehon-

derd pasgeboren baby's uit de regio. Sandra Verstraelen, 30 weken zwanger, vertelt waarom ze meedoet. (p.8).

De komende maanden wil NIRAS van DIGICAT een groots succes maken. Via DIGICAT willen we de inwoners van Dessel, Mol en omgeving informeren over de bergingsinstallatie en hen dichtbij elkaar brengen via gemeenschapstelevisie. Dat het project amper enkele maanden na de lancering volop gesmaakt wordt, blijkt uit de vele enthousiaste reacties (p.3).

Het cAt-project heeft voor de inwoners van Dessel, Mol en omgeving heel wat in petto. Paul Rothier, de burgemeester van Mol, heeft het over de meerwaarden van het cAt-project voor zijn gemeente (p.7). Straks beginnen ook de werkzaamheden aan het beeldkwaliteitsplan. Dat moet ervoor zorgen dat de bergingssite op een mooie manier wordt ingepast in het landschap. We lichten een tip van de sluier op pagina 6.

Ik wens u veel leesplezier.

Jean-Paul Minon, directeur-generaal NIRAS

Het cAt-project in 2011

Interview met Rudy Bosselaers, projectleider cAt

De opmaak van het veiligheidsdossier, een actualisatie van het Masterplan, het starten van een aantal technische realisaties, zoals de demonstratieproef en de bouw van de kade,... 2011 belooft voor het cAt-project een belangrijk jaar te worden. '2011 wordt het jaar waarin we de ontwerpfase definitief ontgroeien. De uitvoering treedt nu op de voorgrond', zegt Rudy Bosselaers, projectleider van het cAt-project.

De opmaak van het veiligheidsdossier is dé grote uitdaging voor 2011. Wat houdt zo'n veiligheidsdossier precies in?

RB: 'Het veiligheidsdossier is een document dat alle informatie bevat om aan te tonen dat de veiligheid van de bergingsinstallatie verzekerd is: tijdens de bouw en de exploitatie, maar ook op lange termijn, gedurende de hele levensduur van de bergingsinstallatie. Voor het Federale Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) vormt dat technische dossier de basis om de nucleaire vergunning voor de bergingssite te verlenen. Het veiligheidsdossier is dus een noodzakelijke voorwaarde voor de bergingsinstallatie. Het wordt een echte mijlpaal voor het verdere verloop van het cAt-project.'

Wat maakt dit dossier zo complex?

RB: 'Het is de eerste keer dat in België een bergingsinstallatie voor radioactief afval wordt gebouwd. Het

veiligheidsdossier is dus het eerste in zijn soort in ons land. Het dossier komt dan ook niet uit het niets: er is uitgebreid en gespecialiseerd studiewerk voor nodig. De afgelopen jaren heeft NIRAS in samenwerking met vooraanstaande (nationale en internationale) onderzoekscentra, ingenieurs- en consultancybureaus tal van veiligheidsstudies uitgevoerd. Deze studies, die alle denkbare aspecten van de veiligheid onderzoeken, zijn veelomvattend. Ze laten bijvoorbeeld toe het concept van de berging te evalueren, de samenstelling van beton en mortel voor de monolieten op punt te stellen, programma's te ontwikkelen om de bergingssite te monitoren tijdens al haar levensfasen... Al deze complexe studies krijgen hun plaats in het veiligheidsdossier, dat we nog dit jaar bij het FANC hopen in te dienen.'

Kunnen de inwoners van Dessel, Mol en omgeving het veiligheidsdossier inkijken?

RB: 'Het veiligheidsdossier wordt een flink uit de kluiten gewassen technisch document dat duizenden pagina's zal tellen. Maar we willen de inhoud van het veiligheidsdossier ook verduidelijken voor wie geen expert is. Daarom komt er een synthesesedocument, dat de principes van de veiligheid van de bergingssite toelicht op maat van een breed publiek. In een latere fase, tijdens de vergunningsprocedure zal er ook een openbaar onderzoek plaatsvinden zodat de inwoners van de omliggende gemeenten, de gelegenheid krijgen om

opmerkingen of vragen te stellen. Ook dan zal er veel aandacht besteed worden aan een goede communicatie over de inhoud van het dossier.'

Kan er voordien ook geparticipeerd worden?

RB: 'De samenwerking met de lokale partnerschappen MONA en STORA is de rode draad doorheen het cAt-project. Dat is bij de totstandkoming van het veiligheidsdossier niet anders. Het veiligheidsdossier wordt voorbereid in samenwerking met beide partnerschappen. Zij worden nu al betrokken bij de opmaak, en geïnformeerd over thema's die ze belangrijk vinden. We organiseren daartoe infosessies. Die gaan bijvoorbeeld over het ontwerp en design van de berging, de functies van de verschillende afvalbarrières in de tijd, de monitoring op de bergingssite,... De resultaten van de veiligheidsstudies worden tijdens deze sessies in detail, maar op een bevattelijke wijze toegelicht. Tijdens een eerste infosessie in december kwamen de details van het bergingsconcept en het ontwerp van de bergingsinstallatie aan bod.'

Er komt ook een nieuwe versie van het Masterplan.

RB: 'Inderdaad. Vorig jaar werd het verhaal van het cAt-project voor het eerst volledig uitgeschreven in een Masterplan. Dat plan heeft als doel een breed publiek te informeren over het cAt-project: de lokale partnerschappen, de afvalproducenten, de gemeentebesturen, maar ook alle omwonenden. In het Masterplan staan alle technische en maatschappelijke deelprojecten beschreven, mét de belangrijkste mijlpalen voor de uitvoering. Het afgelopen jaar zijn de deelprojecten verder uitgewerkt, en daarom gaan we het Masterplan dit jaar actualiseren en verder verfijnen. Het Masterplan, net zoals het cAt-project zelf, is dus een "work in progress". Pas op het moment dat alle deelprojecten volledig zijn uitgewerkt, zal dit document helemaal af zijn.'

Wie is NIRAS?

De Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen, is verantwoordelijk voor het beheer van alle radioactief afval op Belgisch grondgebied. NIRAS heeft een projectteam opgericht in Dessel om het geïntegreerde project voor oppervlakteberging van categorie A-afval tijdens de ontwerpfase uit te werken. Het team bestaat uit personeelsleden van NIRAS, versterkt met mensen van lokale bedrijven en experts van studie bureaus. Het team werkt in nauw overleg met de lokale partners STORA en MONA.

Wie is STORA?

STORA staat voor 'Studie- en Overleg Radioactief Afval Dessel' en is de opvolger van STOLA Dessel. Met STOLA Dessel werd bekeken of het haalbaar en voor de Desselse bevolking aanvaardbaar is om laag- en middelactief kortlevend afval te bergen binnen de gemeentegrenzen, en tegen welke voorwaarden. 76 Desselaars hebben hier gedurende vijf jaar actief aan meegewerkt.

In juni 2006 werd hun project door de regering verkozen als oplossing voor het categorie A-afval. Sindsdien volgt de vzw STORA de uitwerking van dit bergingsproject van dichtbij op. STORA blijft er over waken dat de bijkomende voorwaarden die de Desselaars gesteld hebben, uitgevoerd worden. Daarnaast informeert STORA de Desselaars over alle nucleaire zaken in de gemeente.

Wie is MONA?

MONA vzw is het Mols Overleg Nucleair Afval, een partnerschap tussen de gemeente Mol en NIRAS. Zij werken samen om de Molse bevolking een stem te geven in de nucleaire problematiek. Van 2000 tot 2005 onderzocht MONA vzw, toen Mols Overleg Nucleair Afval Categorie A, of het bergen van laag- en middelactief, kortlevend afval mogelijk en wenselijk is in Mol, en tegen welke voorwaarden.

Sinds de federale regering in juni 2006 heeft beslist dat de berging in buurgemeente Dessel zal komen, blijft MONA wel betrokken in de uitwerking van de berging. De gekozen locatie ligt immers vlak bij de grens tussen beide gemeenten. Ook de Molse voorwaarden worden meegenomen in de uitwerking van het project en MONA volgt dit op. MONA informeert de Molle-naars over alle nucleaire zaken in de gemeente.

DIGICAT toont wat er leeft in je buurt

Op 23 november 2010 is DIGICAT officieel gelanceerd. DIGICAT is een combinatie van een digitaal televisiekanaal en een interactieve website. Het werd speciaal in het leven geroepen om de inwoners van Dessel, Mol en omgeving te informeren over de berginginstallatie en het cAt-project. Maar DIGICAT is nog veel meer: het biedt ook gemeenschapstelevisie door vrijwilligers. En je kunt er ook zelf filmpjes posten over wat er reilt en zeilt in je gemeente of omgeving.

Informatie zonder omwegen

Een bergingsinstallatie voor radioactief afval in je buurt is niet zo alledaags. Dat je als inwoner van Dessel, Mol of de ruimere omgeving met vragen zit, is niet meer dan normaal. Hoe zal het afval geborgen worden? Hoe wordt de veiligheid verzekerd? Wanneer begint men met de bouw van de installatie? Sinds november vorig jaar kan je je heel eenvoudig informeren over het cAt-project via DIGICAT. In een volgende stap zal DIGICAT ook informatie brengen over het beheer van radioactief afval in het algemeen en over andere nucleaire activiteiten in de regio. Bovendien wordt het dan ook mogelijk om allerlei meetgegevens van de monitoring in en om de bergings-site op te vragen. DIGICAT is zo opgebouwd dat wie meer wil weten over een bepaald onderwerp, zonder omwegen ook meer uitgebreide artikels kan raadplegen. Bezoekers kunnen er ook terecht met al hun vragen en zullen kunnen gebruikmaken van een live-multichat.

Het leven in Dessel, Mol en omstreken

Maar DIGICAT doet meer dan informatie bieden. Als inwoner van Dessel, Mol en omgeving kan je voor een groot deel de inhoud van DIGICAT zelf mee invullen via gemeenschapstelevisie. Het afgelopen jaar werden 42 vrijwilligers van alle leeftijden geselecteerd om filmpjes te maken over het leven in Dessel, Mol en omgeving. In de DIGICAT-studio in Dessel werden deze vrijwilligers in het voorjaar opgeleid tot cameraman, monteur of redacteur. Op dit ogenblik staan al meer dan 35 filmpjes online: gaande van bier- en wijnproeven, over het kunstfestival Mon Mol Marte tot de heraanleg van de ring van Mol.

Voor en door iedereen

Ben je niet als vrijwilliger geselecteerd? Geen nood, want iedereen die wil kan video's posten op DIGICAT. Zolang je filmpje maar gaat over wat er leeft in je gemeente, je vereniging, je school... Op www.digicat.be vind je alle praktische informatie en ook handige tips om je filmkunsten bij te schaven.

Kijk snel op www.digicat.be of achter de rode knop bij RTV (digitaal) wat DIGICAT voor jou te bieden heeft!

Directeur-generaal Jean-Paul Minon (2e van links) lanceert mee DIGICAT op 23 november 2010

Er staan al meer dan 35 filmpjes online, gaande van bier- en wijnproeven tot de heraanleg van de ring van Mol.

Koen Schoeters uit Mol, 52 jaar, redacteur/monteur: 'Ik moet toegeven: de monteermicrobe heeft me te pakken. Het is nu al meer dan één keer voorgevallen dat ik mijn vrouw bel om te zeggen dat ik nog vlug iets afwerk en dan naar huis kom. Maar dan blijkt dat ik twee uur later nog in de studio zit te knippen en plakken. Je ziet altijd wat en eigenlijk is het nooit af. Ik ben blij dat ik met hulp van RTV en mijn collega's de stiel langzaam onder de knie krijg. Met DIGICAT kunnen we de streekbewoners laten zien wat er in de buurt gebeurt en leeft: een paardentrekwedstrijd, het Straatkunstenfestival... Televisiezenders besteden nooit veel aandacht aan zulke thema's. Met DIGICAT kunnen we nu de focus leggen op het bruisende leven in Dessel en Mol.' Koen bracht speciaal voor DIGICAT de proeverijen van de Molse bier- en wijngilde V.A.W.Mol in beeld.

Willem-Jan Hendricx uit Balen, 15 jaar, cameraman/monteur: 'Wat is er plezanter dan met een camera op de schouder zelf filmpjes te maken? De filmpjes op tv aan iedereen laten zien en met trots kunnen zeggen dat jij ze gemaakt hebt! Ook op Facebook, waar een aantal foto's van mezelf in actie staan, krijg ik alleen maar toffe reacties...' Willem-Jan werpt met zijn filmpje 'Groenten uit Balen' een blik op de set van de gelijknamige langspeelfilm die eind 2011 in de bioscoop te zien is.

Erik Geusens uit Dessel, 55 jaar, monteur: 'De sfeer op de DIGICAT-studio is opperbest: we helpen elkaar met het monteren, we lachen veel,... Maar het allerbelangrijkste natuurlijk is het monteren zelf. Iets doen voor televisie is altijd al een beetje een droom van me geweest. Het gebeurt dikwijls dat ik tijdens het monteren de tijd volledig uit het oog verlies. Maar als je dan na uren werk eindelijk het resultaat kunt aanschouwen, ben je zo fier als een gieter. Mijn thuis is waar mijn montageset staat (lacht).' Erik maakte onder meer een filmpje over de tiende verjaardag van het BMX-circuit BMX 2000 in Dessel, een resultaat waar hij erg trots op is.

Adrienne Pieck uit Mol, 59 jaar, monteur: 'Ik heb vele jaren gewerkt in de zorg- en welzijnssector. Ik vind sociaal engagement erg belangrijk. Daarenboven ben ik altijd al gepassioneerd geweest door de kracht van beelden. Toen ik hoorde over DIGICAT dacht ik meteen 'Da's iets voor mij!'. NIRAS en RTV gaven mij een fantastische kans om zowel samen met anderen filmpjes te maken en creatief bezig te zijn als me maatschappelijk verdienstelijk te maken.

Categorie A-afval van A tot Z

Categorie A-afval: als inwoner van Dessel, Mol of omgeving, heb je het begrip ongetwijfeld al horen vallen. Maar wat is categorie A-afval nu precies?

Hoe ontstaat het, hoe wordt het verwerkt, hoe wordt het veilig geborgen?

Je leest hier het verhaal van het categorie A-afval van A tot Z.

Wat is radioactief afval?

Radioactief afval ontstaat overal waar men radioactieve stoffen of materialen gebruikt: in de geneeskunde, de industrie, bij wetenschappelijk onderzoek, bij de productie van elektriciteit in kerncentrales... Radioactief afval zendt ioniserende straling uit. Deze straling kan gevaarlijk zijn voor de mens en het milieu. Zolang de radioactiviteit niet voldoende verzwakt is door natuurlijk verval, moet het afval nauwgezet beheerd en geïsoleerd worden. Op die manier kunnen de radioactieve stoffen de bevolking en het leefmilieu niet schaden.

Het radioactief afval wordt in drie categorieën (categorie A, B en C) onderverdeeld. Tot welke categorie een bepaald soort afval behoort, heeft te maken met:

de intensiteit en de aard van de straling:

laagactief, middelactief of hoogactief afval.

Deze eigenschap is vooral belangrijk

voor de verwerking van het radioactief afval.

de stralingsduur: kortlevend

of langlevend afval.

Deze eigenschap is vooral

belangrijk voor het langetermijn-

beheer van radioactief afval.

	laagactief	middelactief	hoogactief
korte levensduur	A	A	C
lange levensduur	B	B	C

Categorie A-afval: laag- en middelactief kortlevend afval

Categorie A-afval is verwerkt en geconditioneerd laag- en middelactief kortlevend afval. Dit afval bevat een geringe hoeveelheid radioactieve stoffen en slechts een zeer beperkte hoeveelheid langlevende stoffen. Het komt in aanmerking voor berging aan de oppervlakte. Het cAt-project in Dessel moet een langetermijnoplossing bieden voor het beheer van het Belgische categorie A-afval.

Categorie A-afval bestaat uit allerlei gebruikte materialen zoals beschermende kledij, verpakkingen, gereedschappen en afbraakmateriaal van niet meer gebruikte nucleaire installaties. Ongeveer 75% van al het radioactief afval dat in België geproduceerd wordt, behoort tot deze categorie.

van links naar rechts bovenste rij:
beschermende kledij, etikettering op
het afval, filters van ademhalingsmaskers

van links naar rechts onderste rij:
medisch afval, metaalafval,
ontmantelingsafval

Hoe zal het categorie A-afval in Dessel worden geborgen?

1 Het radioactief afval wordt na verwerking in een metalen vat van 400 liter ingekapseld. Elk vat heeft een eigen identificatiefiche, zodat de specifieke kenmerken en de herkomst steeds bekend zijn.

2 De afvalvaten worden meestal per vier in een caisson geplaatst, waarin ze met mortel worden ingekapseld. Het bulkafval afkomstig van de ontmanteling van nucleaire installaties, wordt niet in een metalen vat, maar rechtstreeks met immobilisatiemortel in een betonnen kist of caisson ingekapseld. Het resultaat is een monoliet. Het mengsel van beton en mortel is zo gekozen dat de duurzaamheid van de monolieten op lange termijn verzekerd is. Deze monolieten vergemakkelijken de exploitatie van de berging, verhogen de veiligheid tijdens de bergingsoperatie en staan ook garant voor de veiligheid op lange termijn.

3 De monolieten worden in bergingsmodules geplaatst. Die modules zijn betonnen bunkers met dikke wanden van gewapend beton. Elke module meet 27 bij 25 meter en kan ongeveer 900 monolieten bergen. Wanneer een module gevuld is, wordt ze afgesloten met een betonnen dekplaat. De modules zijn zo ontworpen dat de berging van het afval op een robuuste en veilige manier kan verlopen en dat de nucleaire veiligheid ook op de lange termijn verzekerd is.

4 Over alle modules komt een vast dak, dat bescherming biedt tegen alle weersomstandigheden. Het vaste dak wordt op termijn vervangen door een permanente eindafdekking over de bergingsmodules. Deze afdekking zal bestaan uit een uitgekiend systeem van natuurlijke materialen en folies, en wordt vooraf met een proefafdekking getest. Ze moet onder meer bescherming bieden tegen erosie, extreme temperaturen en indringende wortels. Uiteindelijk zullen er twee groene heuvels of 'tumuli' overblijven, die mooi in het landschap zijn geïntegreerd.

5 De bergingsinstallatie wordt voorzien van een uitgebreid controle- en meetstelsel om de veiligheid te garanderen. Zo zijn de modules uitgerust met een inspectiegalerij; iedere module heeft onderaan ook een inspectieruimte en een drainagesysteem. Dit alles laat toe om eventuele scheuren of insijpelend water op tijd vast te stellen en indien nodig maatregelen te treffen. De inspecties zullen gebeuren met robottoestellen. Ook het grondwater in de onmiddellijke omgeving zal via een netwerk van peilbuizen permanent gecontroleerd worden. En ook de stabiliteit van de modules zal NIRAS regelmatig onderzoeken.

1

2

3

4

5

Het beheer van radioactief afval in een notendop

Het beheer van radioactief afval heeft als doel mens en milieu te beschermen tegen de mogelijke schadelijke gevolgen van de radioactieve straling. Afvalbeheer is nodig zolang de radioactiviteit in het afval een gezondheidsrisico inhoudt.

NIRAS heeft een veilig en doeltreffend afvalbeheersysteem uitgewerkt. Dat werkt in vier stappen:

1 Beheer aan de bron (voorkomen, identificeren en sorteren)

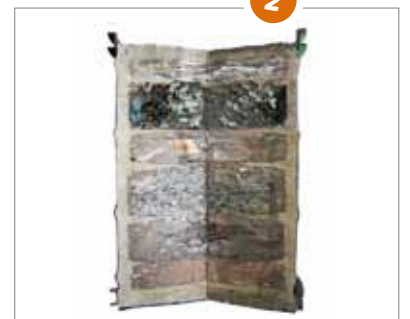
De producenten van radioactief afval voorkomen de productie ervan zoveel mogelijk, onder meer door te recyclen en te recupereren. Het afval dat toch geproduceerd wordt, moet worden gesorteerd met vermelding van de inhoud.

1

2 Verwerking (reduceren, stabiliseren en insluiten)

Belgoprocess, de industriële dochteronderneming van NIRAS, verwerkt het overgrote deel van het radioactief afval in België in haar installaties in Dessel. Het doel van de verwerking is om het afvalvolume te verminderen, de radioactiviteit te concentreren en in te sluiten in vaten. Het resultaat is een stabiel eindproduct dat veilig kan worden opgeslagen.

2

3 Opslag

De vaten met het verwerkte afval worden opgeslagen in speciale gebouwen op de site van Belgoprocess. De gebouwen zijn zo ontworpen dat ze mens en milieu beschermen tegen mogelijke schadelijke effecten. Hoewel de opslag van het radioactieve afval veilig is op korte en middellange termijn, is dit slechts een tijdelijke oplossing.

3

4 Beheer op lange termijn

Het beheer op lange termijn moet voorkomen dat:

- de straling in het afval de omgeving bereikt;
- dat de radioactieve stoffen die in het afval zitten, in de biosfeer terechtkomen op een moment dat de radioactiviteit nog gezondheidsrisico's inhoudt.

Het cAt-project in Dessel zal een oplossing bieden voor het lange-termijnbeheer van categorie A-afval. Voor het categorie B- en C-afval worden de oplossingen nog bestudeerd en verder uitgewerkt (voor meer informatie, zie www.niras-afvalplan.be).

4

Voor meer informatie over de bergingsinstallatie: zie www.niras-cat.be

Nieuwe wet maakt realisatie cAt-project mogelijk

Het cAt-project is een omvangrijk project met een ongeziene tijdsdimensie, dat een enorme investering vraagt. Een groot deel van het cAt-project zal gefinancierd worden door een reeds bestaand NIRAS-fonds. Maar om de projectonderdelen die ten gunste komen van de lokale gemeenschappen te realiseren, moet een bijkomend fonds worden opgericht. Het federale parlement gaf hiervoor eind 2010 groen licht en stelde het bedrag van dit Fonds op Middellange Termijn vast op 130 miljoen euro. De beslissing is een belangrijke mijlpaal in het cAt-project.

Bijkomend fonds

Het cAt-project wordt gefinancierd door de afvalproducenten, inclusief de Belgische Staat die verantwoordelijk is voor het historisch nucleair passief. De afvalproducenten zijn immers financieel verantwoordelijk voor de berging van het radioactief afval dat ze produceren: dat is een toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt'.

De afvalproducenten storten gelden in een fonds dat door NIRAS beheerd wordt.

De afvalproducenten storten gelden in het Fonds op Lange Termijn dat door NIRAS beheerd wordt. Dit fonds financiert het technisch gedeelte van het cAt-project. Met de middelen uit dit fonds zorgt NIRAS ervoor dat het afval op een veilige en efficiënte manier geborgen én beheerd wordt op lange termijn.

Het cAt-project is echter geen louter technisch project, maar omvat een brede sociale pijler, die het welzijn en de welvaart in de regio moet verbeteren. Om het volledige project met al zijn deelprojecten gefinancierd te krijgen, is een bijkomend fonds nodig.

130 miljoen euro

Eind 2010 heeft het federale parlement de wetgeving gestemd die nodig is om dit nieuwe fonds te kunnen oprichten. Het bedrag voor dit zogenaamde 'Fonds op Middellange Termijn' (FMT) werd vastgelegd op 130 miljoen euro. Dit bedrag kan pas worden aangewend vanaf het moment dat de exploitatie van de bergingsinstallatie begint. Het spijzen van het fonds is namelijk gekoppeld aan de vergunning die NIRAS moet krijgen om de bergingsinstallatie te mogen exploiteren. Uiterlijk drie maanden na het uitreiken van de exploitatievergunning door het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC), moet het fonds volledig gespijsd zijn. Het FMT zal worden gespijsd door de afvalproducenten.

Een groot deel van het FMT is bestemd voor de oprichting van het Lokaal Fonds. Uit dat (eeuwigdurende) fonds zullen de lokale gemeenschappen van Dessel en Mol middelen kunnen putten om gedurende de hele levensduur van de bergingsinstallatie projecten en activiteiten op te zetten met sociaal-economische meerwaarden.

Meer info over de fondsen en de financiering van het cAt-project: www.niras-cat.be

Het beeldkwaliteitsplan, een eigen identiteit voor de bergingssite

NIRAS besteedt veel aandacht aan de landschappelijke integratie van de bergingssite in de omgeving. In opdracht van NIRAS zal BUUR (Bureau voor Urbanisme), in samenwerking met DELVA Landscape Architects, een beeldkwaliteitsplan uitwerken voor de bergingssite. Dat plan moet ervoor zorgen dat de bergingssite een sterke eigen identiteit krijgt, die een meerwaarde biedt voor de omgeving. Het plan omvat ook een visie op hoe de bergingssite er in de verre toekomst zal uitzien. Niet alleen technisch maar ook visueel zal de bergingsinstallatie er dus staan als een huis.

Wat is een beeldkwaliteitsplan?

De bergingssite omvat verschillende installaties en gebouwen, wegen en groene zones. Al deze bouwstenen moeten niet alleen veilig zijn en op technisch vlak tot in de puntjes uitgewerkt, ze moeten ook samen één geheel vormen, met een eigen identiteit en uitstraling. Er is dan ook een algemene visie nodig op de beeld-

kwaliteit van de site. Dat is de taak van het beeldkwaliteitsplan. Dat plan zal een antwoord geven op vragen zoals hoe bepaalde gebouwen ontworpen worden, hoe de buitenruimtes worden ingericht, welke duurzame materialen gebruikt worden,... In het beeldkwaliteitsplan komen ook richtlijnen voor de aanleg van wegen en groen en voor de architectonische vormgeving van bepaalde gebouwen. Op die manier zal het plan leiden tot een visueel aantrekkelijke bergingssite die één geheel vormt. Het plan moet uiteraard wel rekening houden met de technische randvoorwaarden, die erop gericht zijn om de veiligheid van de bergingssite te allen tijde te verzekeren.

Samen ontwerpen

Hoe de bergingssite eruit zal zien en hoe ze zal passen in de omgeving, is voor de lokale bevolking erg bepalend. Daarom zullen de lokale partnerschappen STORA en MONA de komende maanden mee kunnen nadenken over de vormgeving van de site. Er wordt niet alleen gekeken naar hoe de bergingssite straks visueel vorm

zal krijgen en hoe ze er tijdens de exploitatie zal uitzien. Ook het concept op lange termijn, waarbij in de toekomst alleen twee heuvels zichtbaar zullen zijn, wordt bestudeerd.

Lokale tewerkstelling

Om de bezoeker al snel een beeld te kunnen geven van de schaal en de omvang van de bergingssite, is het de bedoeling om aan de hand van beplantingen en maai-beheer de contouren ervan in een eerste fase al zichtbaar maken. Landschappelijke integratie betekent ook dat de natuurwaarden in de omgeving zoveel mogelijk worden behouden. Natuurverenigingen en lokale werkkrachten zullen actief kunnen participeren in het beheer van de groene zones.

Via www.niras-cat.be blijf je op de hoogte van de vorderingen van het beeldkwaliteitsplan.

‘Unieke kans om een innovatief project van dichtbij te kunnen meemaken’

Interview met **Paul Rotthier**, burgemeester van Mol

In een complexe en grootschalige operatie als het cAt-project is het essentieel dat de bekommernissen van de lokale bevolking als een punt van zorg worden meegenomen. Co-design is een rode draad in het cAt-project: het betekent dat het hele project in nauwe samenwerking tussen NIRAS en de lokale partnerschappen MONA en STORA wordt uitgewerkt. ‘Dankzij onze gezamenlijke inspanningen wordt het oppervlaktebergingsproject nu breed gedragen in de streek’, zegt Paul Rotthier, burgemeester van Mol.

Op welke manier biedt het cAt-project een meerwaarde voor Mol en haar inwoners?

PR: ‘Wat het project in mijn ogen uniek maakt, is dat er praktisch evenveel aandacht uitgaat naar het maatschappelijke als naar de wetenschappelijk-technische kant van de zaak. Dat de technische uitwerking staat als een huis en tot in de details is uitgewerkt via studies en tests, mag niet verwonderen. Laat ons eerlijk zijn, dat is in elk bergingsproject van nucleair afval een absolute voorwaarde. Bijzonder aan het cAt-project is de mate waarin NIRAS in debat is gegaan met de lokale gemeenschappen en hen actief betreft bij de uitwerking van het project. Die intense samenwerking tussen NIRAS, MONA en STORA heeft er mee voor gezorgd dat een vernieuwend project als DIGICAT nu al succesvol is, en dat er hier in de streek binnenkort een voor Vlaanderen unieke gezondheidsopvolging van start zal gaan. Voor alle Mollenaars is het zonder twijfel een meerwaarde om zulke innovatieve projecten van dichtbij mee te maken. Een andere meerwaarde, één van de grote blikvangers van het project, is het Lokaal Fonds. Dat is een uitgelezen middel om bijkomende sociaal-economische projecten en activiteiten met een meerwaarde voor de regio te realiseren. Het Lokaal Fonds kan over generaties heen het gemeenschapsleven een behoorlijke boost geven. Tot slot heeft het cAt-project als verdienste dat het bijdraagt aan de verankering van de nucleaire knowhow in de regio. Voor de bevolking is het een noodzaak dat die expertise lokaal bewaard blijft zolang er nucleaire activiteiten plaats vinden.’

Het cAt-project draagt ook bij tot de verankering van de nucleaire knowhow in de regio.

De werking van het lokale partnerschap MONA steunt op de inzet van tientallen vrijwilligers. Hoe verklaart u die enorme betrokkenheid?

PR: ‘Het is opvallend: mensen zijn het vaak eens met een politieke beslissing, zolang ze er zelf maar niet mee geconfronteerd worden in hun directe omgeving. Dit effect, het NIMBY-effect (Not In My BackYard ofwel: niet in mijn achtertuin) was in het begin ook in Mol hier en daar te bespeuren. Toch ontstond er al betrekkelijk snel een brede acceptatie. Maar dat kon alleen op voorwaarde dat het cAt-project, op vraag van de lokale partnerschappen, een uitgebreide maatschappelijke pijler kreeg. En tot tal van meerwaarden voor de bevolking zou leiden, met inspraak en participatie als rode draad. Het lokale partnerschap MONA (kort voor: Mols Overleg Nucleair Afval Categorie A) helpt die meerwaarden mee te realiseren en waakt erover dat het cAt-project wordt uitgevoerd zoals afgesproken. Dat heel wat Mollenaars zich hier voor willen inzetten, verbaast me niet erg. Om alle kansen te kunnen grijpen die het cAt-project biedt, is een goede werking van MONA noodzakelijk. Vrijwilligers spelen daarin een cruciale rol.’

Tijdens de hele levensduur van de bergingsinstallatie blijven inspraak en participatie gegarandeerd.

Op welke manier zal MONA de komende jaren betrokken blijven bij het cAt-project?

PR: ‘NIRAS heeft het duidelijke voornemen om ook in de toekomst goede relaties te onderhouden met de lokale bevolking. MONA en STORA (MONA's evenknie uit Dessel) hebben daarin als tussenschakel een belangrijke functie te vervullen. Zij zullen in de toekomst nauw betrokken blijven bij het cAt-project en geconfronteerd worden met een veelheid aan rollen en taken. In bepaalde gevallen zal dat een uitvoerende rol zijn met een concrete verantwoordelijkheid, denk maar aan het beheer van het Lokaal Fonds. In andere gevallen zullen de partnerschappen veeleer adviseren. Eén ding is zeker: tijdens de hele levensduur van de bergingsinstallatie blijven inspraak en participatie gegarandeerd.’

3XG: jouw gezondheid, onze zorg

3XG is een unieke kans om de gezondheid van ons kindje op de voet te volgen.

In de vorige infokrant stelden we 3XG voor: een nieuwe studie die de gezondheidstoestand van de inwoners van Dessel, Mol en Retie over een lange periode in kaart brengt. Eind 2010 zijn de onderzoekers in opdracht van NIRAS, MONA en STORA gestart met het samenstellen van een groep van tweehonderd pasgeboren baby's uit de regio. Sandra Verstraelen uit Mol, moeder van Lies en in blijde verwachting van haar tweede kindje, schreef zich als een van de eersten in.

Graag meehelpen

'Ik werk als onderzoekster bij VITO (de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek), een van de onderzoekspartners in dit project. Daar hoorde ik van collega's voor het eerst over 3XG', vertelt Sandra Verstraelen. 'Dat het project de blootstelling aan milieuvervuilende

stoffen bij pasgeboren baby's wil opsporen, dat het voor een positieve impact zal zorgen op het welzijn in de regio Dessel-Mol,... Maar ook dat het welslagen van de studie helemaal afhangt van de bereidheid van ouders om deel te nemen. Toen ik er mijn man, Gert Paepen, over aansprak, waren we er snel uit. Het doel van de onderzoekspartners is om op basis van deze studie aanbevelingen te formuleren die de algemene gezondheid in de regio verbeteren. Denk maar aan meer groen in de stedelijke gebieden. Door deel te nemen, willen wij daar als jong gezin graag aan meehelpen. Belangrijk voor ons is dat we in de loop van de studie van op de eerste rij geïnformeerd worden. 3XG is dus eigenlijk een unieke kans om de gezondheid van ons kindje op de voet te volgen: vanaf de geboorte tot het achttien jaar zal zijn. Bij mijn weten is het de eerste langdurige gezondheidsopvolging in Vlaanderen op deze schaal.'

'Een wetenschappelijk team staat klaar'

Dat enkele directe collega's bij VITO meewerken aan 3XG, was voor Sandra een geruststelling en een extra motivatie om zich in te schrijven. 'Ik weet dat er achter de studie een heel team klaarstaat, dat doordacht te werk gaat, rekening houdt met de verwachtingen en bekommernissen van de deelnemers, en vertrouwd is met de methode van humane biomonitoring (nvdr, de wetenschappelijke methode die in 3XG zal toegepast worden). Bovendien werken de wetenschappelijke partners nauw samen met de lokale partnerschappen, die het project en de aanpak mee opvolgen en richting geven. Deze argumenten zijn voor mij persoonlijk belangrijk. Hopelijk kunnen ze ook andere mama's overtuigen om deel te nemen aan dit belangrijke gezondheidsonderzoek.'

Weinig moeite, veel voordelen

Een groep van tweehonderd pasgeboren baby's samenstellen, is een werk van lange adem. De onderzoekers zijn nog steeds op zoek naar bereidwillige ouders. Het project wordt bekendgemaakt via de huisartsen en gynaecologen in de streek, maar ook via folders en affiches op openbare plaatsen. In 2011 moet de eerste groep van 100 pasgeborenen samengesteld zijn, in 2012 een tweede groep van 100. Voor Sandra, 30 weken zwanger, is de studie intussen al echt van start gegaan: 'Bij toekomstige mama's wordt tussen de vijftiende en de vijfendertigste zwangerschapsweek een urinestaal genomen. Bij de baby's zelf wordt er bij de geboorte navelstrengbloed afgenomen. Op hun zevende en veertiende jaar volgt er een gezondheidsonderzoek. De kindjes worden vooral opgevolgd aan de hand van hun medische dossiers, aangevuld met een aantal vragenlijsten. De moeite en tijd die we als deelnemers in de studie moeten steken, zijn dus erg klein in vergelijking met de voordelen, waar zelfs onze kleinkinderen nog van zullen profiteren.'

Wordt vervolgd

Nog tot 2012 testen de onderzoekers in een haalbaarheidsstudie de methode van 3XG uit. Er wordt onderzocht of de gezondheidsopvolging over meerdere jaren mogelijk is. Als de betrokken partners het proefproject positief evalueren, zullen NIRAS en de lokale partnerschappen 3XG op een structurele manier invoeren in de regio. In 2013 zouden nog eens honderd baby's aan het project kunnen deelnemen. Om vergelijkingen over langere termijn te maken, wordt er elke vijf jaar een extra groep pasgeboren baby's samengesteld.

VITO (Vlaamse instelling voor Technologisch Onderzoek), Universiteit Antwerpen (U.A.), Provinciaal Instituut voor Hygiëne (P.I.H.) en de Vrije Universiteit Brussel (V.U.B.) voeren in opdracht van NIRAS, STORA en MONA de studie 3XG uit. Alle zwangere vrouwen die wonen in Dessel, Mol of Retie en waarvan de bevalling gepland is in 2011 komen in aanmerking voor deelname aan de 3xG-studie.

→ U kan zich inschrijven via het gratis nummer 0800/20102 of via danielle.stappers@pih.provant.be

NIRAS cAt-project
Gravenstraat 75
2480 Dessel
Tel. 014 33 00 00
www.niras-cat.be